

יש ענין שנתהפך: הכל לטובה! (ה)

לרחם על העניים!

אם כסף תלוך את עמי

יש לדקדק: מהו "את עמי" [עם שלי]? לכאורה הוה ליה למימר אם כסף תלוך "את אחיך" וכי"ב.

והביאור הוא:

הש"ת פונה לכל אחד ואחד מאתנו, ומבקש: כמו שאני בראתי את העולם בחסד, וכל מה שאתה מקבל ממני הוא גמילות חסד. ואף אם אתה חוטא לפני ח', איני מחזיר את העולם לתוהו ובוהו רק מקיים ומחיה אותך בבחינת 'הלווה' עד שתשוב וחזור לדרך הטובה. כן גם אתה, תתנהג עם עמי עם ישראל, אשר אני בראתי ויצרתי!

תתנהג עמהם בחסד וברחמים, כי הם 'עמי', אני בראתי אותם, ואני מקיים ומחיה אותם - כמו שאני מקיים ומחיה אותך - רק בחסד וברחמים...

(ע"פ אוצר היראה, צדקה ס)

והנה, איש צד ואיב, המן הרע הזה, כל עניינו להחליש דעתו של האדם בעת נפילתו וירידתו, ולהסתיר ולהשכיח ממנו שהירידה וההתרחקות היא תכלית העליה וההתקרבות.

וכמו שהיה עם עמלק ימ"ש בדור המדבר, "אֲשֶׁר קָרַף בְּדָרְךָ וַיִּזְנֶב בְּךָ כָּל הַנְּחֻשְׁלִים אֲחֵרֶיךָ". שהתגרה דווקא עם אלו שהרחיקם השם יתברך והשליך אותם מתוך הענייני כבוד'. ותחת אשר ישתמשו אותם 'חלשים' עם הירידה וההתרחקות לבוא לידי עליה והתקרבות, בא עמלק והחלישם וזינב בהם רח"ל.

גם בימי אחשוורוש, הייתה כל התגברותו של המן, דווקא בזמן הירידה שלפני העליה הגדולה, ורצה להפוך את הירידה והנפילה להתרחקות גמורה, שאינה מביאה לידי עליה והתקרבות.

והרי לך דברי מוהרנ"ת, אשר הם קילורין לעיניים:

"בימי מלכות אחשוורוש, אז היו צריכין ישראל לשוב לארץ ישראל ולירושלים, ולבנות הבית המקדש, ששם עקר בחינת קבלת התורה, בבחינת "כי מציון תצא תורה", בפרט בבית המקדש, ששם ישבו הסנהדרין ושם היה עקר התגלות התורה. נמצא שהיו צריכין לעלות אז לעליה גדולה מאד, וקדם העליה מקרב להיות ירידה, על כן התגבר אז הירידה מאד, עד שבאו למה שבאו ונכשלו בנשים נכריות. ואז ארב עליהם המורעמלק, יחם שמו, שאורב תמיד על ישראל להפיל אותם חס ושלום לגמרי בשעת הירידה - על כן היה אז עת צרה גדולה ליעקב.

אך מרדכי ידע כל זאת, והאיר עיניהם של ישראל לכל יתאישו עצמן מן הרחמים, ויצא בתוך העיר ויזעק ויעקב גדולה ומרה, וכן עשו כל ישראל, והשם יתברך שמע לקול ויעקתם הגדולה, עד שנתהפך תכף הירידה לעליה וזכו לנס של פורים ולקבלת התורה מחדש... ואז זכו להמשיך הארת פורים כל כ"ב, עד שיהיה נמשך הארה זו בכל דור ודור ובכל שנה ושנה, עד שאפלו עתה, בתכלית הירידה הגדולה של קץ המלואות, שהירידה הזאת מקרחת לעבר קדם שנזקה לתכלית העליה שהיא גאולה האחרונה, אבל עלי ידי הארה הגדולה הזאת של פורים יכולין להפך כל הירידות לעליות, וכמוכא בכתבים, שהארה זו של מרדכי מאיר עד סוף העשיה, ועל ידי זה יכולין להתהפך כל הירידות לעליות גדולות" (אוצר היראה, פורים כא, ע"פ ליקוה תחומין ד).

לאחר שנתבאר במאמרים הקודמים, שימי הפורים מסוגלים להמשיך את בחינת ההתהפכות, להפוך את הכל לטובה, העוונות לזכויות והירידות לעליות. ואף נתבאר שענין ההתהפכות נעשה בכח ההתקרבות לצדיק וההתבטלות אליו, ואף נתבארה דוגמא נפלאה מעצת 'אזמרה' כיצד היא מהפכת את הרע לטוב - נבוא בס"ד לבאר עומק נוסף בענין ההתהפכות מרע לטוב.

והוא:

שענין זה של הפוך העוונות לזכויות והירידות לעליות, אינו רק דבר רוחני הנעשה למעלה בעולמות העליונים, אלא עיקר הענין הוא גם בפשיטות שנדע להפוך את הירידות לעליות, ולהשתמש עם הירידה והנפילה כאמצעי להתעלות והתחדשות.

ודבר זה עוסק רבינו להאיר בנו וללמדנו, בכמה מיני דרכים ועצות, כיצד נוכל להפוך בפשיטות את הירידה לעליה ואת ההתרחקות להתקרבות, ע"י שנשכיל להשתמש עם הירידה וההתרחקות כסולם לעלות בו.

ויש בזה כמה דרכים ועצות איך לעסוק בזה. ובראש ובראשונה נזכיר את דברי רבינו בליקוטי מוהר"ן תורה רס"א, שם הוא כותב כך:

"כשנופל אדם ממדרגתו ידע שמו השמים הוא, כי התרחקות תחלת התקרבות, על כן נפל שיתעורר יותר להתקרב להשם יתברך, ויעצתו שיתחיל מחדש לנכנס בעבודת ה'. כאלו לא התחיל עדין כלל מעולם. וזה כלל גדול בעבודת ה' שצריכין ממש בכל יום להתחיל מחדש. ויש ענין זה עוד בכמה מקומות בספרי רבנו. זכרנו לברכה. פנה צריך האדם להתחיל בעבודת ה'. ולבלי לפל משום דבר שבעולם, רק להתחיל בכל פעם מחדש, עין היטב בענין זה, ויערב לך לעד" (ליקוטי מוהר"ן, רסא).

ומדבריו נלמד שכשהאדם משתמש עם הירידה והנפילה כסיבה להתחדשות, נהפכת ההתרחקות והנפילה להתקרבות!

שכן, זוהי סיבת כל ההתרחקות והנפילות ממדרגתו - שהקב"ה הפך להביאו לידי התחדשות, "על כן נפל, כדי שיתעורר יותר להתקרב להשם יתברך". ולכן, אם ישכיל להשתמש עם הירידה והנפילה כסיבה להתחדשות, תתהפך ההתרחקות להתקרבות, ויבוא דייקא ע"י ההתרחקות והנפילה לידי התחדשות בעבודת השם.

וכבר ידוע שזהו דרכו של השם יתברך, שבכל פעם שרוצה להעלות את האדם למדרגה גבוהה יותר, הרי הוא מורידו ומפילו ומרחיקו, ואין המטרה בזה אלא להביאו לעליה גדולה, ע"י שיתחזק ויתחדש האדם בעבודתו.

בלי 'אמת'

- הרי הוא עיוור!

ישחד לא תקח כי השחד יעור פקחים

האור האמיתי, הוא "אור האמת". "כי עיקר האור הוא הקדוש ברוך הוא, והקדוש ברוך הוא הוא עצם האמת" (ליקוטי מוהר"ן, ט). וכשמסתלק מהאדם אור האמת, הרי הוא 'עיוור'.

ולכן דיין שמקבל שוחד, הרי לבבו נוטה מה'אמת', ושופט את הדין כפי השוחד שקיבל, ולכן מסתלק הוא מהאמת שהוא עיקר האור, וממשיך עליו חושך והסתרת אור האמת. וזהו 'עיוור' - הוא נהיה עיוור וסומא, מאחר שמסתלק ממנו אור האמת!

(ע"פ ליקוטי הלכות, דיינים ב, ד)

פנינים מאירים וחידושים מזהירים מלוקמים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע
מתוך רשימותיו של הגר"ם שכנער שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

מהיכל אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש

סיפור - הבעש"ט ידע עתידות מלימוד משניות

שמעתי מהבעל שם טוב כשהיה שומע אחד שונה (משניות) היה יודע מה שיהיה בסוף השנה, כי פעם אחת באתי לק"ק בראד ולא מצאתי רבי גרשון (מקיטוב) בביתו שנסע לדרך, ובתוך כך בא רבי גרשון לביתו, אמר בנו של רבי גרשון לאמו: אבשר לך בשורה שלקחו את הפאקטיר (המכוס) בשלשלאות של ברזל. אמר לו רבי גרשון: רבי ישראל גיסי אמר בשנה העברה שכן יהיה, שהייתי שונה משניות אחר התפילה וגרסתי משנה אחת, ואמר לי הבעש"ט: יודע אתה מה גרסת? ואמרתי: יודע אני. ואני סברתי שהוא אומר נגד הפשט מהמשנה, ואמר לי, שלמדת שני דברים חדשים, שני שונאים יש לך בכאן, אחד ישלים עמך והשני יהיה לו מפלה גדולה. וכן היה, שרבי גרשון

היה הולך לקבל פני הנגידים ביו"ט, והלך לפני בית השונא האחד, ושולח השונא את חתנו וביקש אותו שיכנס לביתו ופייס אותו.

מקור מים חיים בראשית אות כו ו-22

כשמדבק מחשבתו למעלה יכול לידע מה שנעשה למעלה שרפים עומדים ממעל לו וגו' (ישעיה ו, ב). פירוש: 'שרפים עומדים' הם הצדיקים שבויער בלבם אהבת הבורא, הוא מחמת ש'ממעל לו'. על דרך (אבות ב, א) דע מה למעלה ממך, שתדע כי האדם חלק אלווקי ממעל, וכשהוא מדבק מחשבתו למעלה יכול לידע מה שנעשה למעלה, כי כל הדברים הנעשים למעלה עוברים במחשבתו.

בעל שם טוב בראשית לא ו-23

הצדיק בהסתכלותו בספר יודע עתידות

בשם רבינו הבעל שם טוב זלה"ה, כי בפתיחת הספר יכול הצדיק לפעול כל משאלותיו, וכעין נבואה.

בעל שם טוב בראשית לג ו-24

מי שהוא אין אוי ואני יכולין לדור בדירה אחת

אמרו חז"ל (עין ערכין טו, ב). אין אני והוא יכולים לדור וכו', היינו אין. מי שהוא אין, אזי אני והוא יכולין לדור בדירה אחת, ואז זוכה לבוא לנקודת האמת וכל עבודתו אמת ופעולתו אמת וסלקא לגבוה.

בעל שם טוב בראשית אות יז ו-11

דין גג הבית והמחובר לבנין

גג הבית

גג בנין שמסתיים בשוה לכותלי הבנין ואין רצפת הגג בולט לחוץ - דינו כרשות היחיד ומותר לטלטל בכלו, על פי הכלל ד'גוד אסיק', שרואים כותלי הבנין כאילו הם עולים עד למעלה. אבל אם שטח רצפת הגג בולט מעבר לכותלי הבנין משני צדדיו, ואפילו רק משהו, הרי בליטה זו מכסה את המחיצות ואי אפשר להחשיב את החלק שמעל הבנין כרשות היחיד כיון שאין לו מחיצות (סי' שמה סט"ז וביה"ל ד"ה גג, ועיי"ש דלתוס' הוא רק בבולט ד"ט).

ונחלקו הפוסקים מה דין גג הבולט: דעת הטור (ושו"ע סי' שמה סט"ז) דדינו ככרמלית ואסור לטלטל בו יותר מד' אמות, וכן אסור להעביר חפצים מהגג לרשות היחיד. ודעת שאר ראשונים שאם הגג למעלה מ' טפחים מקרקעית הרחוב דינו כמקום פטור, כדן אויר שלמעלה מ' טפחים, ומותר לטלטל בכל השטח שעליו, וכן מותר להעביר חפצים ממנו לרשות היחיד. ולמעשה: המשנה ברורה בסימן שנ"ג (סק"ח) סתם להקל, ובסימן שמ"ה (סקס"ו, וכן בסי' שג סק"ט) הביא ב' השיטות ולא הכריע ביניהם, ובביאור הלכה שם (ד"ה גג) צידד להקל רק כשהבליטה פחות מד' טפחים.

אם יש ארובה בגג שאפשר לעבור דרכו מתוך הבית, והארובה רחבה ד' על ד' טפחים - נעשה הגג כולו כדן רשות היחיד, אפילו אם הגג בולט, שבאופן זה נחשב כל הגג כחורי רשות היחיד שדינם כרשות היחיד (סי' שמה שם ופ"א שבת ז).

מן האמור יש ללמוד על גגות רעפים המצויים בזמננו, שהרבה פעמים אין המחיצות ניכרות לעומד על הגג בגלל מרזב מי הגשמים הצמוד לראש שפת הגג, ואז יש להגג דין כרמלית לדעת הטור [וכן גגות הקרוואנים שבדרך כלל הם בולטים מב' צדדי הכתלים]. אמנם אם אין המרזב עומד בשוה לשפת הגג רק נמוך קצת, או שהמרזב מופלג קצת מהכותל, וניכר לעומד על הגג בליטת ראש הכותל דינו כרשות היחיד (כמבואר בסי' שנ"א דאין המחילה מבטל דין רה"י מהגג, וכ"כ בנתיבות שבת פ"ב הע' לא אם אין המרזב רחב ג' טפחים). וכן אם יש חלון עלייה בגג מחדר המדרגות, בכל אופן דין הגג כרשות היחיד.

מערכת ניקוז הגג

מרזב לאיסוף מי גשמים הבנוי וקבוע לאורך הגג, כמו שמצוי בגגות רעפים, כיון שהמרזב נמצא בתוך ג' טפחים (מ"ט 24) מראש הגג דינו כהגג מדין 'לבדו'. ולכן באופן שהגג הוא רשות היחיד אסור למי שעומד ברחוב לחבר את ידו למרזב ולקבל ממנו מים, שהרי הוא כשואב ומוציא מרשות היחיד לרשות הרבים. אבל מותר לקבל מים הנופלים ממרזב באויר אפילו בהרחקה מועטת (סי' שנא ס"א).

צינור המחובר למרזב שהמים מתקזזים מהגג

דרכו, והיא צינור שבולט יותר מג' טפחים מראש הגג, או נמשך כלפי מטה יותר מג' טפחים מראש הגג, הרי הצינור נחשב כרשות לעצמו ואינו נחשב כחלק מהגג. וכיון שאין בו ד' על ד' טפחים דינו כמקום פטור ומותר לעמוד ברחוב ולשאוב ממנו מים. אכן במידה והצינור גבוה י' טפחים (מ"ט 80) אסור חז"ל לקבל ממנו מים, מחשש שמא לא יבחין במידת רוחב הצינור ואם יא רחב ד' על ד' טפחים יהיה דינו כרשות היחיד [גם אם אין המחיצות מגיעות לקרקע, מכיון שעשוי לשימוש רשות היחיד ויש בו שיעור חשוב שיחשב כרשות, נחשב כדן חורי רשות היחיד (ביה"ל ד"ה א' ומהח"ס סק"א וד"ה)].

מערכת ניקוז הביוב

צינורות המקלחים מי הביוב מהבית לחוץ דינם כמקום פטור, ואין דינם כחורי רשות היחיד שהם סתומות ואין ראויים להשתמש בהם מן הבית. ולכן מותר לשפוך שופכים בניקוז הביוב, ואף אם הם נמשכים על ידי הצינורות בחוץ למקום פתוח שהוא כרמלית, לא החמירו כוחו ככרמלית דרך מקום פטור (עי' סי' שנו סק"ח וחז"א סי' טד סק"ב ומהח"ס שם).

ברז מים המחובר לקיר

מצוי בבתי מדרשות ומקוואות שיש בכניסה אליהם מתקן כיוור לנטילת ידיים, ולפעמים הצינור מחובר לקיר הבנין, ועל ידי פתיחת הברז גורם שמוציא מים מהצינור המחובר בתוך המבנה לרחוב. ולפי האמור אין להקפיד בכך, לפי שהמים נחים בצינורות שהם מקום פטור, ועל פי רוב שטח הכניסה הימנו רשות הרבים גמור רק כרמלית, ולא החמירו כוחו ככרמלית דרך מקום פטור (עיי"ש בחז"א).

ואף אם הברז עצמו מחובר לכותל בית המדרש ואורך הצינור פחות מג' טפחים, אין להקפיד בכך, שאין המים שבברז כמים הנמצאים ברשות היחיד, שאין צינור הברז פתוח לרשות היחיד ואינו משמשו (ול"ד לצינור שבגג שמשמש הגג כדן הסמוך לחלון).

בליטות כותל מול החלון

חלון בית שלפניו יוצא בליטה מקיר הבית כלפי חוץ למעלה מאויר רשות הרבים, כמו מדף הבולט כלפי חוץ - לפעמים מותר להשתמש בהם ולפעמים אסור.

אם הבליטה נמצא בתוך י' טפחים מקרקעית הרחוב, אסור להוציא ולהכניס משם חפצים לתוך הבית. לפי שיש אומרים דאלו החלונות שבתוך י' טפחים הפתוחות לרשות הרבים, הדרך גם לבני רשות הרבים להשתמש בהם וזינם ככרמלית, ולכן גם בליטה זו דינה ככרמלית (סי' שמה סק"י וסי' שג סק"ח ועיי"ש בשע"צ ס"ז).

אם הבליטה למעלה מ' טפחים מקרקעית הרחוב, יש להבחין בזה; שאם הוא צמוד לחלון

עשיית מלאכה כמתכוון

החיוב מן התורה בעשיית מלאכות בשבת, הוא רק אם עשה המלאכה ורצה להגיע לפעולה שאסורה לעשותה בשבת. אך אם אין כוונתו למלאכה האסורה בשבת, הוי 'דבר שאינו מתכוון' ושרי. ודין זה הוא מפני דשינוי ד'מלאכת מחשבת אסרה תורה', ודבר שאינו מתכוון אינו בגדר של 'מלאכת מחשבת'.

וזה רק במקום שאינו 'פסיק רישיה' שתיעשה המלאכה האסורה, דאילו אם ודאי [או קרוב לודאי (משנ"ב ש"ד נ"ב)] שעל ידי מעשה זה תיעשה גם מלאכה האסורה, אסור. וזה לשון הרמב"ם: "דברים המותרים לעשותם בשבת, ובשעת עשייתם אפשר שתיעשה בגללן מלאכה אחרת ואפשר שלא תיעשה, אם לא נתכוון לאותה מלאכה מותר".

כלל נאמר בדין זה ד'דבר שאינו מתכוון' שרי, דזהו רק אם אינו מתכוון כלל לפעולה שעושה, כגון שגורר ספסל ואינו מכוון לעשות חריץ, דפטור על מלאכת חרישה. אך במקום שמכוון לעשות מה שעושה, אף שאין כוונתו למעשה האסור אלא לצורך אחר, בכ"ז אסור (ביה"ל ס"ז).

פס"ד דניחא ליה

גם במקום דהוי "פסיק רישיה" דע"י מעשה זה תיעשה מלאכה נוספת האסורה, וחייב על מלאכה זו, כגון הנוטל ידיו במקום זרעים וניחא ליה להשקות את הזרעים כדי שיגדלו, ואף שכוונתו היא רק לטיול ידיו, אסור.

אך אם לא ניחא ליה בהשקה זו, כגון

שהזרעים הם של נכרי, או אדם אחר שאינו מכירו, או שירדו קעת גשמים ואין צורך לזרעים כלל במים ששופך עליהם - במקרים אלו הוי "פסיק רישיה" ולא ניחא ליה, וגם היא אסורה מדרבנן (משנ"ב ש"כ סק"א) אך אין עליה חיוב מדאורייתא. [עוד העיר שם במשנ"ב דכל זה הוא רק באיסורי שבת אך באיסורים אחרים פס"ד דלא ניחא ליה אסור מדאורייתא].

פס"ד לשעבר

יש מקרה נוסף בדין זה, דמה שהתרונו עד עכשיו הוא במלאכה שיש ספק אם תיעשה או לאו, כגון עשיית חריץ ע"י גרידה. ויש מקומות שיש ספק לשעבר אם עשה מלאכה האסורה, כגון הסוגר תיבה ויש חשש אם יש בה זבובים, ובה, אם יתברר שהיה שם זבובים עשה ודאי מלאכה האסורה. בכל זאת, כיון שאינו ברור במחשבתו שבפעולה זו עושה מלאכה האסורה, אין איסור לעשותה.

כל פעולה לעצמה

כתב הגרש"א דגם אם הרבה פעמים עשה פעולה זו נעשה גם דבר האסור, בכל מקרה אין דנים ממקרה למקרה, ואם יש ספק שקול אם תיעשה המלאכה על ידי פעולתו, יכול לעשות פעולה זו, ואף שהרבה פעמים נעשית מלאכה ע"י פעולה זו (שש"כ פ"ו הע' ס"ז). ולכן מותר ללכת ע"ג עשבים, כי בכל פסיקה ופסיקה יש לדון שכעת לא יתלוש, אף שבחלק מהפסיקות ודאי שיתלוש עשבים.

נכתב לעורך לב המעיינים ולא הלכה למעשה

המחובר לקיר מבחוץ, רק בתנאים דלהלן: [א] שאין החלון מסורג. [ב] הפרש בין המזגן לקיר הוא פחות מ-24 ס"מ. [ג] הרחוב למטה הוא כרמלית או שמיני חפצים שנשרים בנפילתם. בנוסף לזה יש עוד תנאי: שאם השכן מהקומה שלמטה ממנו, יש לו גם בליטה כזאת ומשתמש בו, הרי הוא אסור עליו להשתמש בבליטה שלו, כדן חצר שאינה מעורבת (ויש בזה כמה פרטים, סי' שג ס"ב).

כביסה תלויה

שכח כביסה תלויה על מוט מערב שבת ורוצה להורידה [באופן שהיה נגוב בין השמשות ואין חשש מוקצה]: אם כולה תלויה מעל י' טפחים מקרקעית הרחוב, מותר להורידה ולהכניסה בתוך הבית, דהמוט הוא צר ודינו כמקום פטור, וגם הכביסה התלויה מעל י' טפחים מונח במקום פטור. אמנם, אם הכביסה מגיע עד למטה מ' טפחים, נחלקו הפוסקים אם מותר להורידה ולהכניסה לתוך הבית, ואם הרחוב שלמטה הוא כרמלית יש להקל (משנ"ב ס"ל שבג סק"י, וגם זה חשוב כאגודו בידו כיון שמונח במקום פטור ואין כאן הנחה מעל מקום ד', ע"י בית שלמה אור"ח ס"מ).

אם חבלי הכביסה הם מעל רשות היחיד של חבירו שלמטה, מותר להוריד הכביסה ולהכניסה בתוך הבית גם ללא עירוב חצרות, שאין התחתון אסור עליו שימוש זה המיועד ושייך לו (נתיבות שבת פ"ט הע' ו).

מזגן המחובר לקיר

לפי האמור יש לזיזו שלא להושיט חפצים מהחלון ולהניחו על חלק החיצוני של המזגן

ועל למוד הפוסקים יהיה מאד מאד ביוזתר מכל הלמודים... והוא תקון גדול מאד מאד... ואמר, שפלא איש ישראל מיהב ללמד בכל יום ויום פוסקים ולא יעבר.

להעמיד בנין לתפארת...

רבי יודל ממעדוועדיזוקע (ב)

בטרם נעבור לספר על חיי רבי יודל עצמו, נסיף ב' עובדות על אודות חמיו, הרה"ק רבי לייב מסטראסטניץ:

נגלל אבות תושע בנים

בתורה צ"ו בליקוטי מוהר"ן מברא רבינו סוד המחשבות זרות שבאות אל הצדיק בשעת התפילה, ובתוך דבריו הוא כותב: "דע, כי יש קבלה ביד, כי כשיש מחלוקת על איזה צדיק, נופל מחשבה זרה מעין אותה מחלוקת לצדיק אחר".

וכותב הרב מטשעהרין ז"ל בספרו פפראות לחכמה: מאמר זה נאמר זמן רב קודם נסיעתו לארץ ישראל, ומש"כ בפנים "דע כי יש קבלה ביד" וכו', דבר זה הודיע לו הצדיק הקדוש כמוה"ר לייב ז"ל מטראסטניץ אחר פטירתו! בעת שבא אל רבינו ז"ל לבקש ממנו שיקרב את בניו וכו', ויש בזה סיפור נפלא ויבואר במקום אחר" (פפראות לחכמה סי' צ"ח). וכן מבואר בכוכבי אור (אנשי מוהר"ן אות י"ט).

והסיפור הוא, שרבי לייב בא אל רבינו בחלום אחר פטירתו וביקשו שיקרב את בניו, ואמר לו אז בחלום: "הרה"ק רבי נחום מטשערנאביל לקח עמו לעולם האמת את הקרן משכר מעשיו הטובים, אולם את הפירות השאיר כאן בעולם הזה, ומשום כך יש לבניו גדולה, והם רבנים גדולים. ואולם אני לקחתי הכל עמי, גם הקרן וגם הפירות, ומשום כך אין לבני שום גדולה, ולכן אבקשם שתקרבו אותם אליכם!" וכן הוה, שנתקרב בניו לרבינו (שיש"ק ח"ב אות ב).

אכילה בקדושה

סיפר רבי יודל שאחר חתונתו כשהתאכסן אצל חותנו לא הרגיש טעם באכילתו משך זמן, כי לפני חתונתו היה רגיל לאכול מאכלי ערבות ומיני מטעמים, כי משפחתו הייתה מגדולי היחס ועשירים, ואחר חתונתו עם בת הצדיק הר"ר לייב מסטראסטניץ היה אוכל על שולחן חתונתו, ומחמת עניויותו היה השתמש בצלחות עץ הנודפות ריח משיירי האוכל שלפני זה, ומרוב איסטנותו לא היה יכול לאכול.

כשהבחין בזה חותנו הרה"צ ר' לייב הזמינו שיאכל עמו בקערה שלו, ומאז שאכל עמו הרגיש באכילה טעם נפלא, ושוב שכל לעצמו אותו מאכל עצמו בקערה אחרת לא היה יכול לאכול, וחוור הדבר כמה פעמים. עד שפעם אחת אמר לו חותנו: "לא חשוב מה שאוכלים ובמה שאוכלים, הכל תלוי מיהו האוכל" (שיש"ק ח"ה אות קמ"א).

התקרבותו להרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ע

כאמור לעיל, היה רבי יודל מקורב להרה"ק רבי פנחס מקאריץ זצ"ל. פעם התהלך רבי יודל בבית מדרשו של רבינו זצ"ל בדבוק בשרעפיו, לפתע פתח רבינו את דלת חדרו שהיה סמוך לביהמ"ד, כשראהו רבי יודל ניגש תיכף לרבינו זצ"ל, אמר לו רבינו: "ספר נא לי מעשה מרבי פנחס". וסיפר לו איזה מעשה. כשסיים את סיפורו ענה רבינו ואמר: **אשרי העיניים שראו את ר' פנחס!** (שיש"ק ח"ג אות פ"א).

רבי יודל אף חזר בפני רבינו על דברי תורה ששמע מפי רבו הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ע, כמובא בחיי מוהר"ן (אות ת"י) עיי"ש.

משמש ברבנות במעדוועדיזוקע

רבי יודל התקרב לרבינו ז"ל עוד קודם שנסע רבינו ז"ל לארץ ישראל (בסביבות שנת תקנ"ב-תקנ"ה), והיה משמש כרב בעיר דאשיב, ואח"כ כשעבר לגור במעדוועדיזוקע שימש שם כרב העיר, וכן נהג שם בנו רבי ישעיה שלום ברבנות, ואחריו בנו רבי זלמן הרב (ו' זלמן לא זכה לבנים, ופסקה השושלת) (שיש"ק ח"א אות ב).

מתגלים בעת שהוא נמצא במצב של עליה. ורק כשהוא מקיים "אחזתיו ולא ארפנו", שאינו עוזב ח"ו את בוראו בזמניו הקשים, רק אז הוא זוכה באמת לקרבת אלקים ולהתעלות בתורתו הק' ובעבודתו ית'.

וכן אמר רבינו הק' (ליקוטי מוהר"ן סי' כ"ה): "כשאדם נעתק ממדריגה למדריגה אז צריך לו לילך דרך אלו הדמיונות כדי להגיע אל הקדושה, ותיכף כשעולה אל המדריגה השניה אז נתעוררין הקליפות שבמדריגה ומסביבין אותו, וצריך להכניע אותם מחדש.. אבל באמת אין זה נפילה כלל".

כי דווקא על ידי הירידה נבנית העליה... וכדוגמת חפירת בור לצקת בו יסוד שיעמוד הבנין איתו, שתחילה צריך לרדת ולחפור לעומק, ורק לאחר מכן אפשר להעמיד בנין לתפארת...

עוד אפשר ללמוד מעובדא נפלאה זו, שמכח הדרגה והמצב שבו נמצא האדם - הרי הוא מקבל את ההארות והמדרגות בעבודתו ית' למעשה.

ובענין זה מסופר על קהילת האורטודוקסים (החרדים) בדייטשלאנד, שהיו ידועים ומפורסמים בהצטיינותם המיוחדת במצוות צדקה, והיו ערים לכל מצוקה שהייתה מתרחשת בעירם, לעשות כל מיני השתדלויות, לעזור ולסייע בכל מצב קשה של חולי או עניות וכדו', ולא נחו ולא שקטו עד שהעמידו את הנזקק על רגליו.

פעם אחת דרש אחד הרבנים בעירם אודות חשיבות מצות הצדקה, ועורר את בני המקום בהתלהבות עצומה על קיום מצוה חשובה זו. ובין דבריו ביאר מאמר חז"ל (ירושלמי שקלים פ"א ה"ד) שהראה השי"ת למשה מטבע "של אש" ואמר לו 'כזה יתנו' - שכונות השי"ת למשה הייתה שיתנו את המטבעות באופן שיהיו "של אש", כלומר, מיט א ברען און מיט א פלאם פייער [- בהתלהבות אש קודש]. וסיים הדרשן שכן הוא הדרך הנכון בעשיית הצדקה, שצריכה להיעשות מתוך התלהבות ואש התעוררות!

בין המאזינים לדרשה 'נלהבת' זו היה אחד מגדולי הדור במדינת פולין, ה"ה הרה"ק בעל חידושי הרי"ם מגור זצ"ל, ששהה בעת הזו במדינת אשכנז, וכששמע חידוש זה עלתה בליבו פליאה עצומה: וכי איך נשמעת אימרה מלהיבה כזו בתוככי מדינת גרמניה הקרה והאדישה!?

כשחזר לפולין סיפר החידושי הרי"ם באזני רבו הגדול הרה"ק מקאצק זצ"ל את הדרשה ששמע בארץ אשכנז, ואף הביע לפניו את פליאתו שאימרת קודש זו נתגלתה ונאמרה דווקא בארץ השממונה הרוחני. השיב לו קאצקער רבי: כיון שהם זחירות מיוחדת בענייני צדקה - זכו ונמשך להם מלמעלה חידוש מלהיב זה!

בשנות ילדותי התגוררה משפחתנו במעלה "רחוב חברון" בעיר העתיקה, צמוד לדירתו של האדמו"ר רבי מרדכי מזוועהיל זצ"ל, בעל ה"קרא דמלכא" (נלבי"כ"ח שבט תשל"ט). היינו אז אצלו כבני בית, ואף שפרוש היה ודבוק בהשי"ת - לא הפריעה לו שהות הילדים במחיצתו, ואף זכינו לקרבה יתירה מצידו. אבי מורי זצ"ל התמסר אליו מאד, והיה מסייע לו במעש ובממונו.

כשראה אבי במצבו הדחוק של שכנו, שעמל בתורה מתוך דוחק נורא, פנה לסבו הרה"ק רבי שלמה זצ"ל, שנודע בצדקת פזרונו, וסיפר לו על העניות השוררת בבית הנכד. כשומעו נענה הסבא: אם אין לו לחם לאכול - אתן לו, אבל אם יש לו פת במלח ויזיל איך ער זאל זיך מוטשען [- אני רוצה שיחיה בדחוקות]...

הידידות שנקמה בינותינו עוד משנות נעורים המשיכה לאורך ימים, ואציין בזה אמרה נפלאה ששמעתי מהרה"צ רבי מרדכי זצ"ל באחד הדברים (שבת נד):

במשנה (שבת נד) מסופר על פרתו של רבי אלעזר בן עזריה שהיתה יוצאת ברצועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים. והקשו בגמ' שם: וכי פרה אחת היתה לו, והרי תריסר אלפי עגלי היה רבי אלעזר בן עזריה נתון מעדרו מידי שנה בשנה למעשר בהמה? אלא של שכנתו היתה, ומתוך שלא מיחה בה נקראת על שמו.

והנה לאחר תירוצם, עדיין צריך ביאור: והרי סוף כל סוף פרה זו לא היתה שלו, ואיך שייך כלל לכנותה על שמו רק עבור זה שלא מיחה?

אלא י"ל הדנה מובא בירושלמי (שבת פ"ה ה"ד) שר' אלעזר שב על עוון זה שלא מיחה, והתענה כל כך עד שהשחירו שיניו מן הצומות. נמצא דעל עוון זה עשה תשובה באופן נורא כזה, ובוודאי זכה לעליה נפלאה גדולה עד למאד על ידי תשובה גדולה זו על פגם זה.

נמצא שבסופו של דבר זכה רבי אלעזר בן עזריה בעקיפין, על ידי תוצאות פגם זה שלא מיחה בשכנתו, ויותר מאשר זכה מכל אלפי ורבבות הפרים שהיו לו, כי כשכא לעולם העליון וראה גודל מדריגתו שזכה על ידי פרת שכנתו (שבטעיה הזקק לשוב ולהגיע למדריגות רמות ונשגבות) התגלה שאין לו אלא פרה אחת בלבד... והיא אותה פרה של שכנתו, שהיא גרמה לו לכל הזכיה הזאת, ולכן כינו אותה חז"ל 'פרתו של ר' אלעזר בן עזריה'...

מכך ניתן ללמוד את סוד המעלה הטמונה בירידה דווקא, מה שאין כמותה אף במצב של עליה. שכן, רק כאשר האדם זוכה לאחוז את עצמו ולא ליפול לגמרי בעת הירידה, דווקא אז מתגלים ומאירים סגולותיו וכוחותיו המיוחדים, שלא היו

במשקל הנכון

המשך מעמוד א'

- צריכים אנו להשתמש דוקא בממונו שהיא העזות, אבל בקדושה, במשקל הנכון והמדויק; לצדקה ולבית המקדש. כך, שהעזות תביא רק להתעצמות להתודות, לבקש ולהתחנן אחר כל נפילה, ולא להיפך.

גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המון לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהו לשקליהו (מגילה יג ע"ב). בכל שנה מתחדשת גזירת המון לשוב להפיל מורך בלב הצריכים לשוב

'מלחמה לה' בעמלק', ואתה אנו מתחילים בעוז ובגבורה בשבת זו, עדי נזכה לשוב בתשובה שלמה לפניו מהרה.

<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר נתן חיים המשיל חי"ו ולאביו הר"ר אריש' מנחם ישראל שליט"א ולהותנו הר"ר שמש' חרוביץ שליט"א</p> <p>להלל ולתלות תהלת ולתהלת תהלת</p> <p>יהי' שיהיה לנפולו לתורה לחופה ולמעש'ט' ולרובו נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר נתן חיים המשיל חי"ו ולאביו הר"ר אריש' מנחם ישראל שליט"א ולהותנו הר"ר שמש' חרוביץ שליט"א</p> <p>להלל ולתלות תהלת ולתהלת תהלת</p> <p>יהי' שיהיה לנפולו לתורה לחופה ולמעש'ט' ולרובו נחת דקדושה</p>
<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר נתן חיים המשיל חי"ו ולאביו הר"ר אריש' מנחם ישראל שליט"א ולהותנו הר"ר שמש' חרוביץ שליט"א</p> <p>להלל ולתלות תהלת ולתהלת תהלת</p> <p>יהי' שיהיה לנפולו לתורה לחופה ולמעש'ט' ולרובו נחת דקדושה</p>	<p>ברכת מול טוב</p> <p>להר"ר נתן חיים המשיל חי"ו ולאביו הר"ר אריש' מנחם ישראל שליט"א ולהותנו הר"ר שמש' חרוביץ שליט"א</p> <p>להלל ולתלות תהלת ולתהלת תהלת</p> <p>יהי' שיהיה לנפולו לתורה לחופה ולמעש'ט' ולרובו נחת דקדושה</p>